

1 Käyttötalouden toteutuminen

1.1 Elinvoimapalvelut

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Elinvoimalautakunnan alaisuudessa toimii elinvoimapalvelut, joka sisältää kaksi erillistä tulosaluetta: teknisen toimen ja elinkeinopalvelut. Elinvoimalautakunnan esittelijänä ja tilivelvollisena viranhaltijana toimii elinvoimajohtaja. Elinvoimajohtaja toimii myös elinvoimapalveluiden palvelualuejohtajana.

1.1.1 Tekninen toimi

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2020

Teknisen toimen tehtävänä on tuottaa asumisen, kiinteistöjen ylläpidon, kunnallistekniikan ja ympäristönkäytön peruspalveluita. Teknisen toimen tulosaluetta johtaa elinvoimajohtaja ja vastuualueita puolestaan johtavat siivouspalvelupäällikkö, ruokapalvelupäällikkö, työnjohtaja/rakennustarkastaja ja ympäristötarkastaja.

Teknisen toimen vastuulla olevista investointihankkeista toteutui Uusi Palola. Työnimellä Uusi Palola -rakennus on ensimmäinen kunnassa toteutettu, nykyaikainen, hirsirakenteinen toimitila. Uusi Palola on vuokrattu toimitilaksi 30 vuoden pääomavuokrasopimuksella sosiaalipalvelua tuottavalle yritykselle.

Uusi Palola -rakennushankkeen investointimääräraha ylittyi noin 100 000 eurolla. Hankkeen määrärahaa arvioidessa ei osattu ottaa huomioon arvonlisäverotusmenettelyä. Sosiaalipalvelua harjoittavan yrityksen ja kunnan välisessä vuokrasopimuksessa ei laskuteta arvonlisäveroa, vaan se jää kiinteistön omistajan maksettavaksi. Kokonaisuutena pääomavuokrasopimus kattaa kuitenkin arvonlisäveron osuuden sopimuksen voimassaoloaikana. Mikäli kiinteistössä toimintaa harjoittava vuokralainen vaihtuu arvonlisäverovelvolliseksi, kiinteistön omistaja (kunta) saa takautuvasti rakentamiseen kohdistuneen arvonlisäveron palautuksen.

Monitoimitalon ilmastoinnin remontti aloitettiin syksyllä 2020 asentamalla aurinkosähkön keräimet ja järjestelmä. Hanke jatkuu kesällä 2021. Hankkeeseen varatut käyttämättömät määrärahat siirtyi vuoden 2021 investointibudjettiin.

Tekninen toimi alitti käyttötalouden budjetin noin 26 000 eurolla.

Siivouspalvelut

Vastuuhenkilö: siivouspalvelupäällikkö

Siivouspalvelut siirtyivät vuoden 2020 alusta osaksi elinvoimapalveluita.

Siivouspalvelut tuottivat taloudellisesti ja tehokkaasti siivousmitoituksen mukaisia ylläpito- ja perussiivouspalveluita kunnan kiinteistöihin. Siivouspalveluiden kulut on vyörytetty sisäisinä kustannuksina eri palvelualueille.

Vuoden 2020 aikana siivousalueilla nostettiin valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti siivoustiheyttä koronapandemian vuoksi. Riittävän puhtaustason turvaamisella oli vaikutuksia henkilöstökuluihin, siitä huolimatta henkilöstökulut pysyivät budjetissa. Lisäksi jatkettiin kaluston uusintaa ja välineistön päivittämistä.

Henkilöstölle toistettiin edellisen vuoden mukainen työhyvinvointikysely. Henkilökunnasta kolme valmistui oppisopimuskoulutuksen kautta toimitilahuoltajaksi.

Haasteellisesta vuodesta huolimatta siivouspalvelut alittivat alkuperäisen talousarvion, joskin poikkeama on hyvin pieni.

Ruokapalvelut

Vastuuhenkilö: ruokapalvelupäällikkö

Ruokapalvelu siirtyi vuoden 2020 alusta elinvoimapalvelujen alaisuuteen.

Ruokapalveluun teetätettiin konsulttiselvitys 2019 - 2020 vuoden vaihteessa toiminnan tehostamiseksi ja tekemään toimenpide-ehdotuksia kehittämisestä. Konsulttiselvityksen jälkeen ruokapalvelussa otettiin käyttöön Jamix-ruokatuotanto-ohjelma, jolla pyritään tarkkojen ruokaohjeiden ja annoskokojen määrittämisellä elintarvikekustannuksissa säästämiseen. Ruoankuljetus keskitettiin 5 päivän sijaan 3 päivään viikossa, jolla pyrittiin vähentämään kuljetus- ja henkilöstökustannuksia. Konsulttiselvityksen pohjalta tehdyt muutokset otettiin käyttöön täysipainoisesti vasta syksyllä 2020, joten vaikutus näkyy kokonaisuudessaan seuraavan vuoden tilinpäätöksessä.

Ruokapalvelu ylitti reilulla kahdella tuhannella eurolla sille asetetun määrärahan. Henkilöstökulut ylittyivät muutamalla tuhannella sijaisten palkoista johtuvista syistä. Lisäksi koneiden ja laitteiden rakennus- ja kunnossapitokustannukset ylittyivät noin 14 000 eurolla, koska siihen ei oltu varattu määrärahoja vuoden 2020 talousarvioon. Menot johtuivat pääasiassa pakastehuoneiden korjauskustannuksista. Määrärahaylityksiä kompensoi elintarvikekustannukset, joista saatiin säästöä noin 20 000 €.

Lupa- ja viranomaispalvelut

Vastuuhenkilö: rakennustarkastaja ja ympäristötarkastaja

Vuonna 2020 rakennusvalvonnassa käsiteltiin 39 kappaletta lupia ja ilmoituksia. Normaalisti lupamäärästä jäätii noin kymmenen luvan verran, jonka selittää koronapandemia. Katselmuksia kertyi kuitenkin 85 kappaletta, mikä on hieman normaalia tasoa enemmän.

Rakennustarkastus alitti sille asetetun määrärahan, mutta toimintatuottoja ei kertynyt budjetoitua määrää. Toimintatuottoihin vaikuttaa suuresti vuoden lupamäärän alhaisuus, koska rakennustarkastuksen tuotot tulevat lupamaksuista.

Ympäristönsuojeluun liittyvät tehtävät hoitaa Kuopion alueellinen ympäristönsuojelu ostopalveluna. Ympäristönsuojeluun käytetty resurssi on 1 päivä viikossa. Vuoden 2020 aikana toimittiin pääsääntöisesti etänä työskennellen korona-pandemian vuoksi.

Ympäristölupavervollisia toimijoita Rautavaaralla on 18 kpl (murskausasemat, polttonesteenjakelu, maatilat). Niiden tarkastus hoidettiin vuonna 2020 vuosiraportoinnin perusteella. Maa-aineslupia on voimassa 13 kpl. Kohteet tarkastettiin vuonna 2020 otannalla. Lisäksi tehtiin aloitustarkastuksia uusille maa-ainesalueille. Maa-ainesten oton lupavervolliset ovat raportoineet Notto-järjestelmään. Tarkastukset on suoritettu kunnan voimassaolevan valvontasuunnitelman 2019-2022 mukaisesti.

Kesällä 2020 taajamassa pidettiin ympäristökatselmus, jossa keskityttiin jätehuollon valvontaan. Lisäksi on valvottu yhdessä jätelautakunnan kanssa jätehuoltoon liittymistä, erityisesti lajitteluvaihteen

toteutumista. Jätevesien käsittelystä tehtiin kohdennettu seuranta ranta-alueille. Seurannalla pyrittiin saamaan selville ranta-alueiden jätevesijärjestelmien kunto.

Vesi- ja viemärlaitos

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Rautavaaran kunnan vesilaitos toimitti asiakkailleen vuonna 2020 käyttönettä noin 140 m³ vuorokaudessa. Vuotuinen pumppausmäärä oli hieman yli 50 000 m³.

Viemärlaitos ja jätevedenpuhdistamo toimi ympäristöluvan määrittelemissä päästörajoissa. Laitoksen toimintaa häirinneet laiteviat ja käyttöhäiriöt saatiin kuriin asiantuntijakonsultoinnilla ja sen mukaisella toimintatapojen muutoksilla. Puhdistamo rasittaa edelleen suurehko hulevesien määrä.

Vesi- ja viemärlaitoksen vesimaksusaatavia vuodenvaihteessa oli 24 689,02€.

Taulukko 1: Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma

VESIHUOLLON TULOSLASKELMA

	1.1.- 31.12.2020		1.1.- 31.12.2019	
Liikevaihto		274 299,88		246 588,89
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-47 033,45		-59 715,45	
Palvelujen ostot	<u>-68 207,56</u>	-115 241,01	<u>-80 740,13</u>	-140 455,58
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-29 466,65		-28 343,29	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-11 462,16		-11 438,17	
Muut henkilösivukulut	<u>-996,10</u>	-41 924,91	<u>-1 026,48</u>	-40 807,94
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	<u>-119 254,46</u>	-119 254,46	<u>-73 686,74</u>	-73 686,74
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-3 039,43</u>	<u>2 179,46</u>	<u>-2 179,46</u>
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-5 159,93		-10 540,83
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	0,08		5,06	
Korkokulut				
Korvaus peruspääomasta	-20 965,84		-20 965,84	
Muut rahoituskulut	<u></u>	<u>-20 965,76</u>	<u></u>	<u>-20 960,78</u>
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-26 125,69		-31 501,61
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		-26 125,69		-31 501,61

Tilakeskus

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Tilakeskuksen tilahallinta- ja kunnossapitoyksiköt vastaavat kunnan rakennetusta kiinteistöomaisuudesta, toimitilajohtamisesta, teknisestä isännöinnistä, kiinteistöjen ja pihojen ylläpidosta sekä rakennusten kunnossapidosta.

Rautavaaran kunnan suorassa omistuksessa olevista rakennuksista tärkeimpiä ovat koulut, päiväkodit ja perusturvatoimen käytössä olevat rakennukset. Rakennusten kerrosala on n. 20 700 m² ja tilavuus n. 70 000 m³. Tilakeskuksen alaisia tiloja vuokrataan sisäisenä vuokrauksena hallintokunnille. Lisäksi ulkoisille asiakkaille on vuokrattu tiloja. Yksi merkittävimmistä vuokraajista on Kysteri, joka tuottaa kunnalle perusterveydenhuolto palvelua. Terveysaseman vuokratuotto on vuosittain n. 178 000 €.

Rautavaaran leipomon toimitilat ovat myös tilakeskuksen hallinnassa. Kyseisessä kiinteistössä ylläpitokuluista vastaa vuokralainen yksin ja vuokra muodostuu pääomavuokrasta. Kirkonkylän ala-aste on lähes tyhjiällä. Kiinteistön ylläpitokulut ovat n. 50 000 €.

Vuonna valmistunut Uusi Palola, osoitteessa Tulimäentie 12 B, on rakennettu lastensuojeluyksikön tarpeisiin. Tilat on vuokrattu toimintaa harjoittavalle yritykselle. Rakennuksen pinta-ala on 292 m². Rakennus on hirsirunkoinen, yksikerroksinen, omakotitalotyyppinen rakennus. Pääomavuokratuloa kunta saa kohteesta n. 2000 €/kk ja suunniteltu vuokra-aika on 360 kk.

Budjettimuutoksen jälkeen tilakeskus on alittanut budjetin n. 90 500 eurolla.

Teknisen toimen valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2020

1. Elinvoima

1.1. Kaavoituksella toiminnallisten edellytysten turvaaminen yritystoiminnan kehittämiseksi, asumiselle ja rakentamiselle

Kaavamuutosten valmistelu jatkuu Hiekkahäikän ranta-asemakaavan ja kirkonkylän asemakaavan osalta. Kaavapäivitykset valmistuvat 2021 aikana. Kaavapäivityksillä edistetään rakennustonttien myyntiä ranta-alueelta. Mymättömiä kaavoitettuja rakennustontteja on yhteensä 40 kpl ja liiketontteja 1kpl.

2. Talous ja yhteistyö

2.1. Kiinteistöstrategian toteuttaminen talousarvion mukaisesti

Vuokra-asuntoja on remontoitu ja muutettu asumisen kannalta esteettömiksi investointimäärärahojen puitteissa. Lepolan kiinteistössä tehtiin alakertaan muutoksia, jotka mahdollistivat vammaispalvelulain mukaisen asumisen.

2.2. Toiminnallisesti tarpeellisten kiinteistöjen ylläpitäminen turvallisella tasolla

Palolan kiinteistö jäi tyhjilleen uuden rakennuksen valmistuttua heinäkuun lopussa. Vanha Palolan kiinteistö tullaan purkamaan vuoden 2021 aikana.

2.3. Vuokra-asuntojen käyttöasteen pitäminen yli 90 %:ssa

Kunnan suoraan omistamien vuokra-asuntojen käyttöaste on hieman alle 80 % ja Rautavaaran Vuokratilat Oy:n omistamien vuokra-asuntojen käyttöaste puolestaan 89 %.

2.4. Rakennuslupien myöntäminen

Vuoden 2020 aikana rakennuslupia ja ilmoituksia käsiteltiin yhteensä 39 kpl. Katselmuksia puolestaan suoritettiin 85 kpl.

3. Palvelut ja kuntalaiset

3.1. Sähköisen asiointin edistäminen

Rakennuslupien sähköinen Lupapiste.fi-hakupalvelu on käytössä. Kaikki rakennusluvut käsitellään sähköisenä.

Kiinteistönhoidon tehtäväkenttään liittyviä palvelupyyntöjä voivat kuntalaiset lähettää sähköisesti kiinteistöjen ylläpito-ohjelman, Enersin, kautta kunnan nettisivuilla. Eners-ohjelma välittää tiedot isännöitsijälle, työnjohtoon ja kiinteistöhoitoon.

3.2. Vesihuollon toiminta-alueiden määrittäminen

Vesihuollon toiminta-alueen määrittämiseen liittyvä toiminnan suunnittelu jatkui neuvotteluilla vesiosuuskuntien sulautumisen osalta. Neuvottelut jatkuvat vuoden 2021 puolelle. Muuten toiminta-alueissa ei ole tapahtunut muutoksia Rautavaaran kunnan vesilaitoksen osalta.

4. Johtaminen ja henkilöstö

4.1. Henkilöstön työhyvinvointi

Työhyvinvointikartoitus toteutettiin syksyllä 2020. Kartoituksen tuloksissa on nähtävissä henkilöstön hyvinvoinnin myönteinen kehitys. Vuonna 2019 tehtyjen kartoitusten tulokset olivat jo hyvällä tasolla. Kehityskeskustelut käytiin koko henkilöstön kanssa.

Teknisen toimen toteuma ja tunnusluvut

Taulukko 2: Tekninen toimi yhteensä

	TP 2020 (€)	TA 2020 (€)	Muutettu TA 2020 (€)	TP 2019 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2019 (%)
Toimintamenot	2 923 364	3 154 009	2 904 009	2 232 789	19 355	1 %	31 %
Toimintatulot	1 308 611	1 268 555	1 268 555	1 179 768	40 056	3 %	11 %
Netto	1 614 753	1 885 454	1 635 454	1 053 021	-20 701	-1 %	53 %

Taulukko 3: Tekninen toimi euroa per asukas

Tunnusluvut netto	2019	2020
Asukasluku	1602	1561
Tekninen toimi €/asukas	657	1034

Taulukko 4: Teknisen toimen sisäiset erät

	TP 2020 (€)	TA 2020 (€)	Muutettu TA 2020 (€)	TP 2019 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2019 (%)
Toimintamenot	595 294	642 560	642 560	397 085	-47266	-7 %	50 %
Toimintatulot	2 283 321	2 233 886	2 233 886	1 360 497	49435	2 %	68 %
Netto	-1 688 027	-1 591 326	-1 591 326	-963 412	-96 701	6 %	75 %
Poistot	877 476	883 300	883 300	848 656	-5824	-1 %	3 %

1.1.2 Elinkeinopalvelut

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2020

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on toteuttaa elinkeinopolitiikkaa, jolla tuetaan ja edistetään yritystoiminnan ja maatilatalouden harjoittamista paikalliset olosuhteet huomioiden. Lisäksi elinkeinopalveluissa huolehditaan kunnan työllistämistoimenpiteistä yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa. Elinkeinopalveluiden tulosaluetta johtaa elinvoimajohtaja. Elinvoimajohtajan lisäksi elinkeinopalveluja hoitaa virkansa puolesta myös kunnanjohtaja. Elinkeinopalveluissa työskentelevät myös hanke- ja elinkeinokoordinaattori ja työllisyyskoordinaattori.

Elinkeinopalvelujen toimintaa on kehitetty useiden hankkeiden kautta. Alla elinkeinotoimintaan vaikuttavat hankkeet.

MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! – Osallisuudesta polkuja työelämään! (ESR)

Hankkeen kohderyhmänä ovat rautavaaralaiset pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät ja työttömyysuhan alaiset henkilöt. Kohderyhmään kuuluvat kaiken ikäiset aikuiset, myös nuoret niiltä osin kuin he tukea tarvitsevat, sukupuoleen katsomatta. Erityiseksi kohderyhmäksi nostetaan osatyökykyiset henkilöt, joiden jäljellä olevaa kapasiteettiä, motivaatiota ja työkykyä tuetaan uusilla keinoin.

Hankkeessa toteutetaan porrastettu ja yksilöllinen työllistymispolku, jonka avulla tavoitellaan reittiä kohden avoimia työmarkkinoita. Työllistymispolku koostuu asiakkaille tarjottavasta yksilöohjauksesta ja jatkovaihtoehdoista heidän tilanteen mukaan työhönvalmennuksen keinoin. Hankkeessa tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin sekä yritysten kanssa lisäämällä palkkatuen käyttöä osatyökykyisten ja pitkään työttömänä olleitten henkilöitten kohdalla. Hankkeessa toteutetaan tarvittaessa moniammatillisia terveys- ja työkykyselvityksiä joiden pohjalta voidaan rakentaa tavoitteellinen ja kuntouttava suunnitelma omalla polulla etenemiseen.

MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! – Osallisuudesta polkuja työelämään on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama hanke. Hanketta hallinnoi Rautavaaran kunta ja Etelä-Savon ELY-keskus toimii kansallisena rahoittajana.

Hanke toimii ajalla 4/2020-3/2023. Hankeajalle ESR- ja valtion rahoitusta on myönnetty yhteensä 208 835 euroa ja kunnan rahoitusosuus on 52 207 euroa, yhteensä 261 042 euroa.

MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! -hankkeen toimenpiteet

Kunnan työllisyyden kehittämistyötä jatketaan MYÖ, TYÖ, HYÖ 2! -Osallisuudesta polkuja työelämään jatkohankkeessa. Hankkeessa toteutetaan porrastettu ja yksilöllinen työllistymispolku, jonka avulla tavoitellaan reittiä kohden avoimia työmarkkinoita. Työllistymispolku koostuu asiakkaille tarjottavasta yksilöohjauksesta ja jatkovaihtoehdoista heidän tilanteen mukaan työhönvalmennuksen keinoin.

Hankkeessa tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin sekä yritysten kanssa lisäämällä palkkatuen käyttöä osatyökykyisten ja pitkään työttömänä olleitten henkilöitten kohdalla. Hankkeessa toteutetaan tarvittaessa moniammatillisia terveys- ja työkykyselvityksiä, joiden pohjalta voidaan rakentaa tavoitteellinen ja kuntouttava suunnitelma omalla polulla etenemiseen. Tiimi tekee yhteistyötä TE-toimiston ja Kelan kanssa (ns. TYP-työ). Hankkeessa on mahdollista suorittaa erilaisia työkorsteja, kuten tulityö- ja työturvallisuuskortti sekä hygieniapassi.

Hankkeessa jatketaan osaltaan MYÖ, TYÖ, HYÖ-hankkeessa aloitettua työtä hyödyntäen ja ottaen opiksi siinä saavutettuja tuloksia. Kunnan työllisyyspalvelujen asiakkaista monet hyötyvät pitkistä tukiprosesseista, joissa heidän palvelutarpeensa arvioidaan yksilöllisesti ja heille räätälöidään jatkopolut niin, että ne sopivat elämäntilanteeseen. Syrjäytymisvaarassa olevien asiakkaiden ongelmat ovat usein syntyneet pitkien ajanjaksojen kuluessa, joten niiden korjaaminen vaatii myös enemmän aikaa. Hankkeessa testattavat ja käyttöön otettavat uudet toimintatavat on tarkoitus vakiinnuttaa jatkuvaksi toimintatavaksi hankkeen päättymisen jälkeen.

Live Like a Local in Rautavaara (Pohjois-Savon liitto / EAKR)

Hankkeessa käynnistetään ja kehitetään matkailun yritysverkoston toimintaa Rautavaaralla. Koronakriisin vuoksi yrityksissä on haettava nopeita ratkaisuja ja kehitettävä uusia palvelutuotannon malleja muuttuneisiin tarpeisiin. Kehitettävät palvelutuotannon mallit tähtäävät sillan rakentamiseen koronaepidemian jälkeiseen aikaan jolloin ihmisten liikkuminen on jälleen mahdollista ja yritykset voivat taas myydä palvelujaan.

Yritysten palveluja tuotteistetaan ja niistä tehdään entistä paremmin näkyviä, helposti ostettavia ja saavutettavia asiantuntijoiden vetämien käytännönläheisten työpajojen avulla. Hankkeessa luodaan Visit Rautavaara –sivusto, jonka sisältö tuotetaan yhdessä yritysverkoston kanssa. Sivustolle kootaan Rautavaaran alueen matkailukohteet sekä matkailijoita kiinnostavat ja heille tarpeelliset palvelut. Sen lisäksi perustetaan yhteinen verkkokauppa yritysten palvelutuotteille ja tehdään sille markkinointisuunnitelma. Verkkokauppa mahdollistaa tuotteistettujen palvelujen helpon ostettavuuden ja markkinoinnin. Tuotteistettujen palvelujen joukossa on mm. "Live like a local"-tyyisiä elämyksiä.

Toimijoiden välinen yhteistyö tiivistyy ja syntyy kumppanuuksia sekä yhteistä palvelu- ja tuotetuotantoa. Verkoston toiminta jää pysyväksi kunnan koordinoimana ja vahvistuu jatkossa siten, että myös rautavaaralaisia yrityksiä on enemmän mukana maakunnallisessa matkailun kehittämisen yhteistyössä. Yritysten liiketoiminta elpyy ja vahvistuu koronapandemian jälkeen ja syntyy uusia tuotteita sekä pitemmällä aikavälillä myös uutta yritystoimintaa. Yritysten palvelut ja tuotteet sekä Rautavaaran matkailukohteet saadaan paremmin näkyviksi.

Hanke luo elinvoimaa ja kaivattuja työpaikkoja maaseudulle hyödyntämällä alueen vahvuuksia, mm. puhdasta luontoa.

Hankeaika 18.5.2020 – 31.12.2021. Hankkeen kokonaisrahoitus on 92 848 euroa, josta haettavan tuen osuus 85 563 euroa. Hanke sai vuoden jatkoaikaa ja lisärahoitusta. Alkuperäisen suunnitelman mukaan se olisi päättynyt 31.12.2020.

Live Like a Local in Rautavaara –hankkeen toimenpiteet

Keväällä auennut ylimääräinen Pohjois-Savon liiton EAKR-tukihaku mahdollisti nopean käynnistämisen matkailun kehittämistoimille yhdessä yritysten kanssa. Koronakriisin vuoksi yrityksissä on haettava nopeita ratkaisuja ja kehitettävä uusia palvelutuotannon malleja muuttuneisiin tarpeisiin. Kehitettävät palvelutuotannon mallit tähtäävät sillan rakentamiseen koronaepidemian jälkeiseen aikaan jolloin ihmisten liikkuminen on jälleen mahdollista ja yritykset voivat taas myydä palvelujaan.

Hanke käynnistyi toukokuun loppupuolella ja kesän sekä syksyn aikana järjestettiin työpajoja tuotteistamiseen, markkinointiin ja myyntiin liittyen. Hankkeen toimintana käynnistettiin Rautavaaran matkailun yritysverkoston toiminta, tuotettiin sisällöt uusille matkailun visitrautavaara.fi –verkkosivuille ja avattiin Visit Rautavaara verkkokauppa. Hanketta luotsasi hanke- ja elinkeinokoordinaattori 50 % työajalla.

Alkuperäisen suunnitelman mukaisesti hanke olisi päättynyt vuoden lopussa, mutta koronapandemian jatkuessa haettiin hankkeelle lisäaikaa ja -rahoitusta siten, että hanke kestää 31.12.2021 saakka.

Vaaralla palaa (Leader/Maaseuturahasto)

Rautavaaran kunnan hallinnoima hanke on yleishyödyllinen kehittämishanke, jossa luodaan rautavaaralainen toimintamalli kehittää maaseutuasumista sekä kylä- ja järjestötoimintaa yhteisöllisten tapahtumien ja omaehtoisen toiminnan kautta. Hankkeessa luotu toimintamalli jalkautetaan jatkuvaksi toiminnaksi Rautavaaralle.

Hankkeen toimintamallin mukaisesti kuntalaiset, yhteisöt ja yritykset otetaan mukaan ja kannustetaan järjestämään yhteisöllisiä tapahtumia. Tapahtumat toteutetaan suurimmaksi osin osallistujien talkootyönä kuntalaisten yhteisvoimin. Mallin luomisen ja jalkauttamisen aikana työtä johtaa hanketyöntekijä.

Toimintamalli lisää yhteisöllisyyttä, elinvoimaisuutta ja kuntalaisten hyvinvointia. Toimintamalli on omiaan ylläpitämään elinvoimaista maaseutua ja se myös lisää sosiaalista osallisuutta, ehkäisee syrjäytymistä ja osaltaan edistää maaseudun asukkaiden toimintakykyä. Toimintamalli dokumentoidaan tapahtumatuotannon käsikirjaksi ja juurrutetaan jatkuvaksi toiminnaksi.

Hankkeen maaseutuasumista piristävällä ja yhteisöllisyyttä lisäävällä toimintamallilla on myös sosiaalinen tilaus. Rautavaaran on mm. yksi Suomen korkeimmista Kelan etuuksien saajista asukasluokan suhteutettuna, joten hanke edistää sekä elinkeinotoiminnan kehittämistä ja osaamisen lisäämistä, että maaseutuasumisen sekä kylä- ja järjestötoiminnan kehittämistä, tasapuolisia palveluja ja tasa-arvoa.

Hanke käynnistyi 1.4.2019 ja päättyi 31.12.2021. Hanke on saanut jatkoaikaa koronavirusepidemian vuoksi alkuperäisen päättymisajan ollessa 31.12.2020. Hankkeen kokonaisrahoitus on 59 900 euroa, josta haettavan tuen osuus on 53 910 euroa, kunnan suora rahoitus 1490 euroa ja yksityinen vastikkeeton työ (yhteisöjen talkootyö) 4500 euroa.

Vaaralla palaa –hankkeen toimenpiteet

Vuonna 2019 käynnistynyt Leader -rahoitteinen Vaaralla palaa –hanke oli aktiivisimmassa toteutusvaiheessaan vuoden 2020 alussa. Hankkeen tavoitteena on luoda rautavaaralainen toimintamalli kehittää maaseutuasumista sekä kylä- ja järjestötoimintaa yhteisöllisten tapahtumien ja omaehtoisen toiminnan kautta siten, että tapahtumat toteutetaan suurimmaksi osaksi osallistujien talkootyönä kuntalaisten yhteisvoimin.

Alkuvuodesta toteutettiin yhteisiä kehittämistilaisuuksia, joissa osallistujat saivat oppia tapahtumamarkkinointiin, tehtiin yhteiskehittämistä kirjastoon ja suunniteltiin yhdessä Rautavaara-päiviä. Lisäksi ehdittiin valmistella useita tilaisuuksia, jotka peruuntuivat koronapandemian iskiessä kevättalvella voimalla. Hankkeen toteutuksen käydessä mahdolliseksi alkuperäisen suunnitelman mukaan, päätettiin hakea jatkoaikaa toteuttamiseen rahoittaja Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:ltä ja jäädä seuraamaan tilannetta. Alkuperäisen suunnitelman mukaan hanke olisi päättynyt vuoden 2020 lopussa, mutta sai jatkoaikaa toteutukseen 31.12.2021 saakka. Hanke oli käytännössä lepotilassa huhti – marraskuun välisen ajan. Joulukuussa hanke aktivoitui uudestaan toimintaan ja sen vetovastuu siirtyi hanke- ja elinkeinokoordinaattorilta uudelle kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattorille.

Maakunnalliset ja alueelliset hankkeet, joissa ollaan mukana:

Yritys oppii ja menestyy 2 (ESR)

Savon Yrittäjien hallinnoiman Yritys oppii ja menestyy 2 -hankkeen kohderyhmänä ovat pk-yritykset ja näissä yrityksissä sekä yrittäjät että yritysten henkilöstö sekä mahdolliset kiinteästi kohderyhmään kuuluvat muut organisaatiot.

Hankkeella vahvistetaan yrittäjien sekä yritysten henkilöstön liiketoimintaosaamista ja samalla parannetaan työssä olevien ammattitaitoa ja osaamista yritysten tarpeiden mukaiseksi. Näin voidaan vastata tehokkaasti nopeasti muuttuviin työelämän osaamistarpeisiin etenkin digitalisoitumisen näkökulmasta. Osaamiskartoitukset avaavat yritykselle mahdollisuuden uudistaa työorganisaatiota sekä siirtää tietoa ja osaamista yrityksen sisällä työntekijältä toiselle.

Kuntarahaosuudet on laskettu kunkin kunnan ja kaupungin alueen yritysmäärän mukaan. Kuntarahan osuus hankkeen kokonaiskustannuksista 1 516 675 euroa on 8 % eli 121 334 euroa. Haetaan ESR- ja valtion rahoitusta 1 213 340 euroa ja yksityinen rahoitus on 182 001 euroa. Rautavaaran kunnan osuus jakaantuu vuosittain seuraavasti (yritysten määrä 88 kpl): vuosi 2018 100 euroa, vuosi 2019 337 euroa, ja vuosi 2020 338 euroa. Yhteensä 775 euroa.

Hankkeen toteutusaika on 1.10.2018 – 31.12.2020.

Kohti eKuntaa (EAKR)

Savo Grow Oy:n hallinnoima hanke jatkaa Palvelu tulevaisuuteen: eMaaseutu -hankkeen tekemää digityötä kunnissa siten, että tavoitteena on yhteisen, digitaalisen palvelukehityksen tukeminen pilotein, yhteistyöryhmin ja koulutuksin.

Kohti eKuntaa -hankkeen tavoitteena on auttaa kuntien digitalisaatiota kolmesta näkökulmasta: 1. yhteinen palvelutuotanto säästää jokaisen kehitysresursseja, 2. yhteinen palvelutuotanto rakentaa kuntarajat ylittävää digitalisaatiota ja samalla edesauttaa palvelujen saavutettavuutta käyttäjille paikkariippumattomasti, 3. eKunta-malli luo edelläkävijyyttä ja näkyvyyttä Savon kunnille.

Kohti eKuntaa -hankkeen tavoitteena on edistää sähköisten palveluiden yhteiskehitystä Pohjois-Savon kunnissa siten, että digitalisaatiota toteutetaan hyödyntäen kuntia jakamis- ja alustatalouden toimijoina. Jakamis- ja alustataloudella tarkoitetaan sitä, että palvelut ja toiminnot ovat digitaalisesti siten rakennettuja, että ne mahdollistavat palvelujen yhteiskäytön ajasta ja paikasta riippumatta.

Kohti eKuntaa -hanke toimii 1.11.2018 – 30.6.2021. Hankkeen kokonaisrahoitus on 499 830 euroa. Pohjoissavolaisten kuntien kuntarahaosuus kahdelle vuodelle on yhteensä 1 388 euroa/kunta.

Digivieri

DIGIVIERI on Pohjois-Savon alueellinen digituen koordinoitihanke. Hankkeella on viisi tavoitetta ja toimenpidekokonaisuutta:

- Digituen tarpeen ja tarjonnan kartoittaminen
- Digituen alueellisen verkoston rakentaminen ja yhteistyön kehittäminen
- Digituen saatavuuden ja tarjonnan kehittäminen
- Digituen löydettävyyden ja tunnettavuuden kehittäminen
- Digituen koordinaation jatkuvuuden ja pysyvyyden kehittäminen

Hankkeen toteutusaika on 1.12.2019–31.10.2020. Digituen alueellinen koordinoititehtävä on osa valtakunnallisen digituen toimintamallin toimeenpanoa. Maakuntien liitot keräävät alueellisesti tietoa digituen tarpeesta ja tarjonnasta, kokoavat digituen verkoston ja kehittävät digituen saatavuutta ja löydettävyyttä. Digi- ja väestötietovirasto koordinoi digitukea valtakunnallisesti, ja Valtiovarainministeriö tukee kehittämistyötä valtionavustuksella. Digivieri-hankkeen rahoitus koostuu tästä valtionavustuksesta sekä Pohjois-Savon kehittämisrahaston tuesta.

Työllisyys

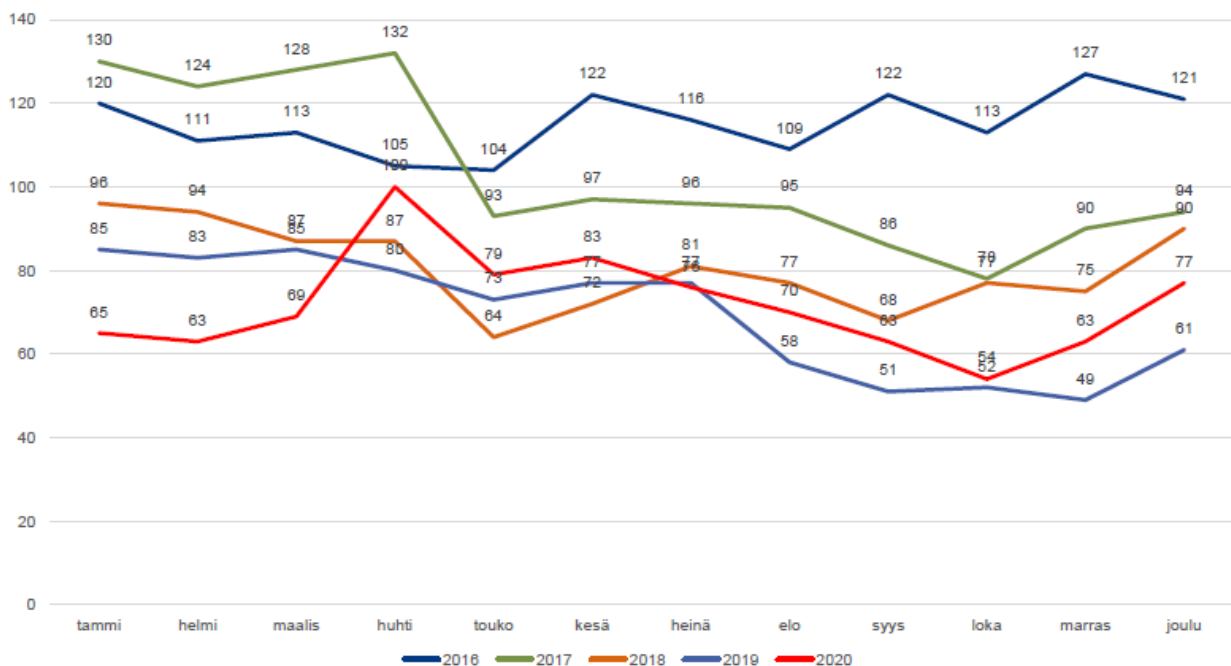
Kunnan työllisyysstrategiassa tehtiin merkittävä toiminnallinen muutos 2017. Aiemmin kunnan työllisyyttä hoidettiin itsenäisesti sekä elinkeinopalvelujen toimesta, että sosiaalitoimen puolesta. Näillä itsenäisillä tulosvastuullisilla alueilla ei ollut kuitenkaan niin laaja-alaista yhteistyötä kuin mitä pienessä kunnassa on mahdollista tehdä resurssien hyötykäytön maksimoimiseksi. Kunnan työllisyyden hoidon tila on ollut merkittävästi parempi kuin aikaisempina vuosina. Työllisyystiimi, jossa on edustettuna elinkeinopalvelut sekä sosiaalitoimi, kokoontuu kerran kuussa keskustelemaan ja pohtimaan ratkaisuja työttömyyden katkaisemiseksi sekä työllisyyden parantamiseksi.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli joulukuussa 13,7 %, mikä on 3 %-yksikköä viime vuotta korkeampi. Kokomaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on 13,6 %. Rautavaaran osuus työvoimasta 13,5 %. Rautavaaralla on työttömiä työnhakijoina 77 henkilöä (kuva 1). Marras-joulukuussa työttömiä työnhakijoita on tullut lisää 23 henkilöä. Joista 10 henkilöä on lomautettuja.

Kuva 1: Työttömät työnhakijat 2016-2020

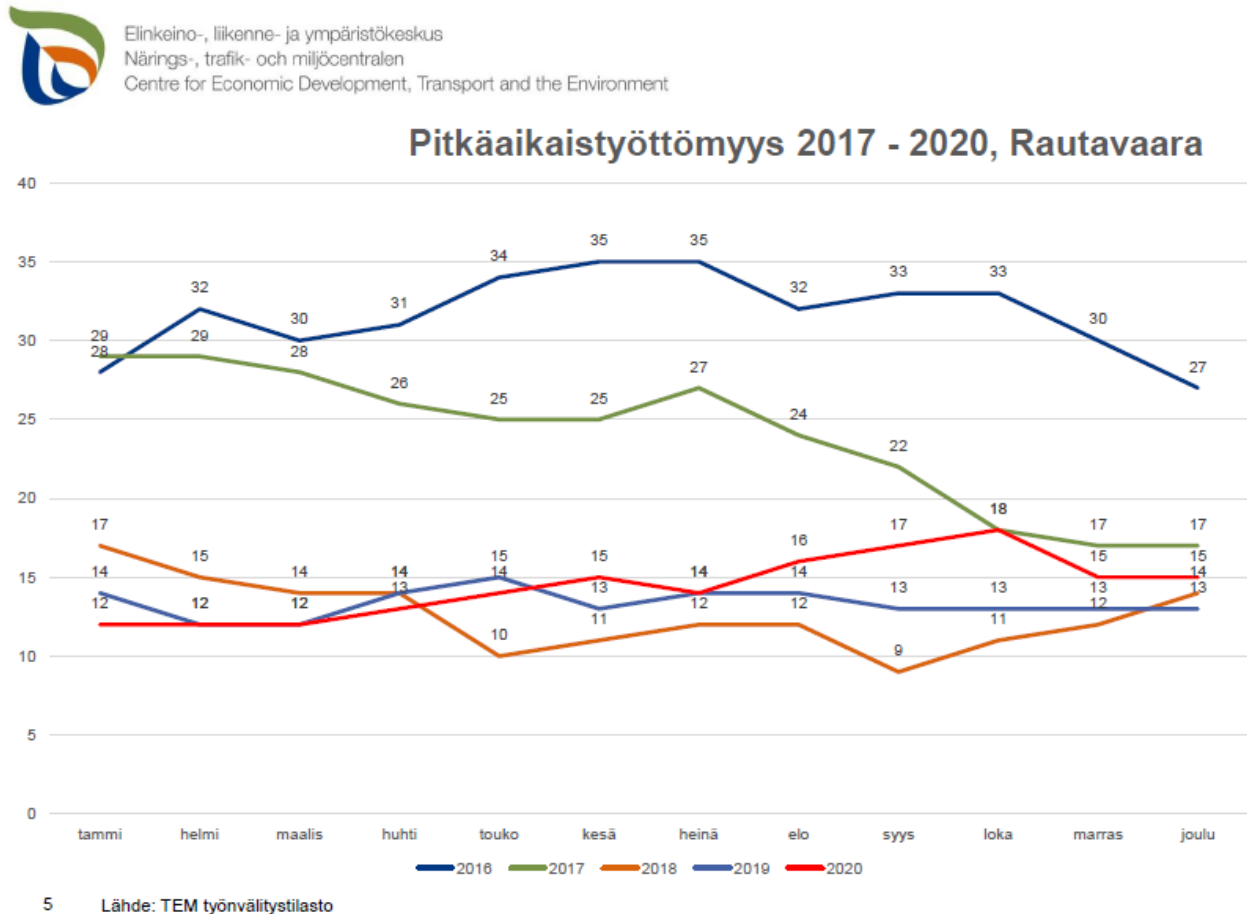
Työttömien työnhakijoiden määrä 2016 - 2020, Rautavaara

3 Lähde: TEM työnvälitystilasto

Pitkäaikaistyöttömien määrä ei ole vuoden 2020 aikana juurikaan noussut (kuva 2), mikä poikkeaa maakunnan ja koko maan kehityksestä. Nuorten, alle 25 – vuotiaiden työttömien määrä on jälleen loppuvuodesta noussut lähelle kevään korkeimpia lukuja (joulukuussa 13 työtöntä nuorta). Tammikuussa näistä työttöminä oli 5 henkilöä. Uusia avoimia työpaikkoja oli vuoden 2020 aikana yhteensä 65 kappaletta, mikä on puolet vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Nuorten kesätyöllistämistä jatkettiin sekä kunnan omassa organisaatiossa, että tukemalla nuoria työllistäviä työnantajia. Koronarajoitukset vähensivät nuorten kesätyöpaikkoja edelliseen vuoteen verrattuna.

Kuva 2: Pitkäaikaistyöttömät 2017-2020

Lisäksi Rautavaaran Työraitti ry:lle myönnettiin yhteensä 30 000 euron avustus työ- ja yksilövalmentajien palkkauskustannuksiin ja työn kehittämiseen. Avustus on osaltaan mahdollistamassa kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen. Rautavaaran Työraitti ry on ainoa yhdistys joka järjestää tällä hetkellä sekä työ- että yksilövalmennusta (ohjausta) asiakkailleen. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen yhteisöjen voimin kunnan tuottaman kuntouttavan työtoiminnan lisäksi on tärkeää työttömien työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Työtoiminnalla on positiivisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia koko Rautavaaran kunnalle.

Tilastokeskuksen tietojen mukaisesti Rautavaaran kunnan yrityskanta vuonna 2020 oli 95 yritystä (taulukko 5). Edelliseen vuoteen nähden yritysten määrä on pysynyt samalla tasolla.

Taulukko 5: Rautavaaralla aloittaneet ja lopettaneet yritykset sekä yritysanta (Tilastokeskus)

Rautavaara	Aloittaneet yritykset (lkm)	Lopettaneet yritykset (lkm)	Yritysanta
2020Q1	2	1	96
2020Q2	0	0	95

Elinkeinotuet

Kunnan tarjoamien elinkeinotukien uudistus tehtiin keväällä 2020. Elinkeinotukia myönnettiin yritysten hakemusten perusteella. Kunta tuki uudistuksen myötä paikallisia yritystoimijoita ja työnhakijoita kappalemääräisesti seuraavasti:

- 3 kpl uuden rautavaaralaisen yrityksen perustamisen tukemiseen
- 1 kpl uuden tai toimivan yrityksen työllistämisen tukemiseen
- 5 kpl työttömän työnhakijan työllistämisen tukemiseen
- 0 kpl toiselle paikkakunnalle työllistyvän työmatkan tukemiseen
- 13 kpl yrityksen kehittämishankkeiden, koulutuksen, markkinoinnin kehittämisen tai messuille osallistumisen tukemiseen
- 2 kpl oppisopimuskoulutuksen tukemiseen
- 21 kpl kesätyöllistämisen tukemiseen

Elinkeinotukiin oli budjetoitu 10 000 €. Elinkeinotukia myönnettiin 13 500 €.

Kunta haki ja sai valtionavustusta yksityrittäjien koronatukena varten 58 000 €. Saadusta avustuksesta palautettiin käyttämättä jäänyt 42 000 €. Kunnan myöntämiä yksityrittäjien koronatukena myönnettiin 8 kpl eli yhteensä 16 000 eurolla.

Kuntamarkkinointi

Kuntamarkkinoinnin osalta korona pandemian vuoksi peruuntui Rakenna ja Asu -messut ja Retkelle-messut, joihin osallistumiseen oli varauduttu. Samoin peruuntui Rautavaara-päivät ja muut paikalliset tapahtumat.

Kunta osallistui Savon yrittäjien Yrittäjäystävällisin kunta -kilpailuun. Kisan tarkoituksena on kehittää yrittäjien ja kunnan välistä vuorovaikutusta. Kilpailusta on muodostumassa perinne ja kehitystyökalu.

Elinkeinopalvelut alitti talousarvionsa noin 55 000 eurolla.

Elinkeinopalveluiden valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2020

1. Elinkeinojen ja elinkeinopolitiikan kehittäminen luontaisia voimavaroja käyttämällä

Yhteistyötä korostettiin ja vahvistettiin neuvonta- ja tukipalveluja tuottavien tahojen ja yritysten kesken.

2. Yrittäjyyden tukeminen, yrittäjien ja palveluiden lisääminen

Elinkeinotukien uudistus valmistui keväällä 2020. Yrittäjien ja kunnan välisiä tilaisuuksia järjestettiin hankkeiden yhteydessä. Hankkeita toteutettiin kolme. Yhteistyö-/esittelytilaisuus järjestettiin yrityksille ERG-ruokamatkailuhankkeen kanssa 7.1.2020. Aamukahvitilaisuus yrittäjille Yritys Oppii ja Menestyy –hankkeen kanssa puolestaan toteutui 30.1.2020. Lisäksi toteutettiin yritysten neuvontaklinikat Tie menestykseen –hankkeen kanssa.

3. Väestökadon pysäyttäminen

Kuntalaisten määrä on edelleen laskussa. Väestökadon pysäyttäminen on haasteellista ikärakenteesta johtuvista syistä. Myös työllistyminen kunnan alueella tai ympäristökunnissa on haasteellista ja näin ollen työkäisten muuttaminen kuntaan on vähäistä. Rakennuskaavoituksen päivittämisen myötä on vakituiseen asumiseen tarkoitettuja rakennuspaikkoja lisätty rantakaava-alueille.

Elinkeinopalvelujen toteuma ja tunnusluvut

Taulukko 6: Elinkeinopalvelut yhteensä

	TP 2020 (€)	TA 2020 (€)	Muutettu TA 2020 (€)	TP 2019 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2019 (%)
Toimintamenot	246 938	286 650	286 650	210 014	-39 712	-14 %	18 %
Toimintatulot	84 926	69 355	69 355	78 859	15 571	22 %	8 %
Netto	162 012	217 295	217 295	131 155	-55 283	-25 %	24 %

Taulukko 7: Elinkeinopalvelut euroa per asukas

Tunnusluvut netto	2019	2020
Asukasluku	1602	1561
Elinkeinopalvelut €/asukas	82	104

Taulukko 8: Elinkeinopalvelujen sisäiset erät

	TP 2020 (€)	TA 2020 (€)	Muutettu TA 2020 (€)	TP 2019 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2019 (%)
Toimintamenot	8 595	3 938	3 938	8 516	4 657	118 %	1 %
Toimintatulot							
Netto	8 595	3 938	3 938	8 516	4 657	118 %	1 %